

Utrikesutskottet

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet 2023

INLEDNING

Remiss

Berättelse från Finlands delegation i Europarådet 2023 (B 12/2024 rd): Ärendet har remitterats till utrikesutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Kimmo Kiljunen, Finlands delegation i Europarådet
- råd för internationella ärenden, sekreterare för Finlands delegation i Europarådet och OSSE Maria Fagerholm, Finlands delegation i OSSE:s parlamentariska församling.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

(1) Europarådets primära uppgift är att främja de mänskliga rättigheterna, demokratin och rättsstatsutvecklingen. Europakonventionen och ett flertal andra konventioner har utarbetats för att trygga individens rättigheter. Organisationens basuppgifter är mycket omfattande. Europarådets system för mänskliga rättigheter och rättsstaten utmanas öppet. Ett element i förändringarna i omvärlden är också uppsvinget för auktoritära styren. Hit hör begränsningar av yttrandefriheten och verksamheten i det civila samhället samt kränkning av minoriteters rättigheter.

(2) Utrikesutskottet konstaterar att det i det rådande internationella politiska läget finns ett särskilt behov av Europarådets och dess parlamentariska församlings insatser. De utvecklingstendenser som nämns ovan framhäver betydelsen av Europarådets arbete som en bred organisation som fokuserar på mänskliga rättigheterna, demokrati och rättsstaten.

(3) I verksamhetsberättelsen konstateras det att Rysslands anfallskrig mot Ukraina och den åtföljande uteslutningen av Ryssland från Europarådet utlöste en bredare diskussion om organisationens roll i det nya säkerhetsläget. Den parlamentariska församlingen ansåg det vara viktigt att ordna ett toppmöte för att stärka Europarådets värderingar och uppdrag i en situation där det pågår ett krig i Europa. Organisationens fjärde toppmöte hölls i Reykjavik i ordförandelandet Island den 16—17 maj 2023.

Betänkande UtUB 7/2024 rd

(4) Inför toppmötet ordnade den parlamentariska församlingen ett eget möte i Reykjavik där viktiga teman som gäller mänskliga rättigheter lyftes fram. Enligt berättelsen blev toppmötet en framgång eftersom det befäste statschefernas engagemang i de grundläggande fri- och rättigheterna. Dessutom undertecknades ett partiellt avtal om upprättande av ett skaderegister för Ukraina, och en förteckning över demokratiska principer godkändes för första gången.

(5) När det gäller uppföljningen av medlemskyldigheterna och medlemsåtagandena fanns det 14 länder på arbetslistan för den parlamentariska församlingens granskningsutskott under 2023. Utrikesutskottet anser att uppföljningen av medlemsåtagandena är en väsentlig del av församlingens verksamhet. Också valobservationsuppdragen ingår i dessa uppföljningsuppgifter. Armenien och Azerbajdzjan har länge varit föremål för granskning. Situationen i och relationerna mellan dessa länder förvärrades ytterligare i september 2023 när Azerbajdzjan anföll Nagorno-Karabach med stora väpnade styrkor. Situationen i området har lyfts fram i församlingens arbete. Församlingens tydliga uppfattning är att en permanent lösning på denna långvariga konflikt kan nås endast genom dialog mellan parterna och genom ett genuint engagemang för internationella människorättsförpliktelser. Utskottet anser att den utredning som det fått om ländernas inställning till Europarådet och ländernas ständiga försummelser av sina medlemsåtaganden är oroväckande.

(6) Utrikesutskottet fäster uppmärksamhet vid stärkandet av Europarådets samarbete med företrädare för de demokratiska krafterna i Belarus och deras ledare Svjatlana Tsichanoŭskaja. Utskottet anser att det är viktigt att öka och formalisera samarbetet för att stödja demokratiutvecklingen i Belarus och konstaterar med tillfredsställelse att ordföranden för Finlands delegation Kimmo Kiljunen aktivt arbetar för att främja detta. Utskottet anser det vara viktigt att Europarådet fortsätter sitt stöd till det civila samhället i Belarus och bevakar människorättssituationen i landet.

(7) Enligt erhållen utredning fortsätter Europarådet också att följa människorättssituationen i Ryssland och stöder det civila samhället i landet. Utskottet välkomnar att det under 2023 också inleddes diskussioner med ryska oppositionspolitiker i exil.

(8) Vid utskottets sakkunnigutfrågning behandlades också den process för ansökan om medlemskap i Europarådet som inleddes för Kosovo 2022. Enligt uppgift pågår behandlingen av Kosovos medlemskap fortfarande 2024 och trycket på att lösa frågan håller på att öka.

(9) Till sist konstaterar utrikesutskottet att det välkomnar uppgifterna om förtroendeuppdragen för medlemmarna i den parlamentariska församlingens finländska delegation. Det visar att delegationen är aktiv i församlingen, vilket är viktigt. Berättelsen redogör grundligt för förtroendeuppdragen.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Utrikesutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 12/2024 rd.

Betänkande UtUB 7/2024 rd

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 8.10.2024

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Kimmo Kiljunen sd
vice ordförande Sofia Vikman saml
medlem Pekka Haavisto gröna
medlem Veronika Honkasalo vänst
medlem Antti Kaikkonen cent
medlem Atte Kaleva saml
medlem Pia Kauma saml
medlem Johannes Koskinen sd
medlem Jarmo Lindberg saml
medlem Veijo Niemi saf
medlem Tytti Tuppurainen sd
medlem Ville Vähämäki saf.

Sekreterare var

utskottsråd Tiina Larvala.